

Autors: Joaquim Aloy i Bosch, Jordi Basiana i Obradors i Pere Gasol i Pujol. Col·laborador: Ramon Fons i Vilardell

1 CONSTITUCIÓ DEL NOU AJUNTAMENT DE MANRESA. En aquest escrit de l'Ajuntament de Manresa, del 21 d'octubre del 1936, es notifica a la Generalitat de Catalunya que s'ha constituït el nou Ajuntament, d'acord amb el decret que instava els municipis a dissoldre els Comitès de Milícies Antifeixistes i a assegurar les llibertats de la ciutadania. Els comitès revolucionaris havien tingut el poder real de la ciutat i del país des de l'inici del conflicte bèl·lic, mentre que els ajuntaments, a la pràctica, no havien tingut cap força. Ara, a Manresa, alguns elements del comitè, entre els quals el seu president, Rafael Corvino, s'integren a l'Ajuntament. El comitè revolucionari desapareixia. D'altra banda, el nou alcalde, Josep Corbella, continuava sent membre de la CNT, la força sindical que, des de l'inici del conflicte, controlava el poder municipal a tots els ajuntaments importants de Catalunya.

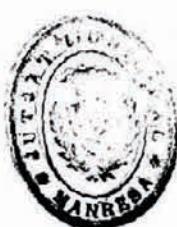
1

MRM. Sr.
Contestant al telegramma de V.E. data
d'ahir que fa referència, al compliment
del Decret de onze del corrent, en plau
comunicar-li que en dinou del mes que som,
es va constituir el nou Ajuntament d'a-
questa ciutat, d'acord a les normes es-
tablertes en dite disposició, essent no-
menat com Alcalde-President i per votació,
en Josep Corbella Sureda, i com a Sub-Secre-
tari primer de la Presidència, així mateix
per votació, en Rafael Corvino Barraca, i
segon Sub-Secretari, en Gomersind Samartí
Prat; de tot el qual s'aixeca la correspon-
gent nota.

Visqui V.E. molts anys.
Manresa, 21 d'Octubre del 1936.

Agustí Solà

2

CONSELL MUNICIPAL DE MANRESA

PRESIDÈNCIA

En resposta al vostra telegrama circular, m'heu comunicat-vos que aquest Consell Municipal ha celebrat la sessió ordenada per Decret de la Conselleria de Seguretat Interior, de primer del mes que som, però no ha estat possible encara estructurar definitivament i totalment la distribució de funcions, preceptuada en els articles 57 i 63 de la Llei Municipal de Catalunya, per haver-se de reunir i resoldre sobre el particular una de les organitzacions representades al Consell Municipal, la qual ha promés fer-ho aviat i així que estigui constituit el Consell en la forma esmentada, es trametrà immediatament a aqueixa Direcció al testimoni de l'acta corresponent.

Visqueu molts anys.

Manresa, 9 de març del 1937.

REGISTRE GENERAL 12947

Lug 288/3 Director General d'Administració Local. Barcelona.
Nº 48

AL CONSELL MUNICIPAL 2

DE MANRESA LI COSTA ORGANITZAR-SE.

Els ajuntaments passaren a anomenar-se Consells Municipals l'octubre del 1936. Davant la complexitat política que es desencadenà des de l'inici de la guerra, en què cada força política i sindical procurava defensar els seus interessos, sovint es feia difícil distribuir les funcions entre els diversos grups que integraven els consells. Així es pot llegir en aquest document de l'alcaldia de Manresa, del 9 de març del 1937, enviat a la Generalitat de Catalunya.

PAPERS DE LA REPÚBLICA EN TEMPS DE GUERRA (1936-1939)

Política i revolució

Al llarg del període republicà del 1931-1936 es va anar accentuant la divisió política de l'estat espanyol en dos bàndols cada cop més oposats. Després de la victòria del Front Popular, a les eleccions de febrer del 1936, els militars contraris a la República van començar a preparar un cop d'estat. En un context de creixent violència política i social, l'assassinat del polític dretà Calvo Sotelo, el juliol del 1936, va ser el pretext utilitzat pels militars colpistes per aixecar-se en armes contra el govern legítim de la República.

A Barcelona la revolta militar es va iniciar el 19 de juliol. La lluita fou aserrissada, però al final els militars rebels es van rendir. A Catalunya, un dels factors del fracàs de la revolta fou la decidida intervenció de les milícies obreres, les quals, esperonades pel seu èxit i armades, van passar a controlar els esdeveniments.

La insurrecció militar va fracassar a les principals ciutats i centres industrials de l'estat espanyol, però va triomfar en altres llocs. El fet que aquesta insurrecció no triomfés ni fracassés rotundament va provocar la divisió de l'estat en dos bàndols i l'esclat de la guerra civil.

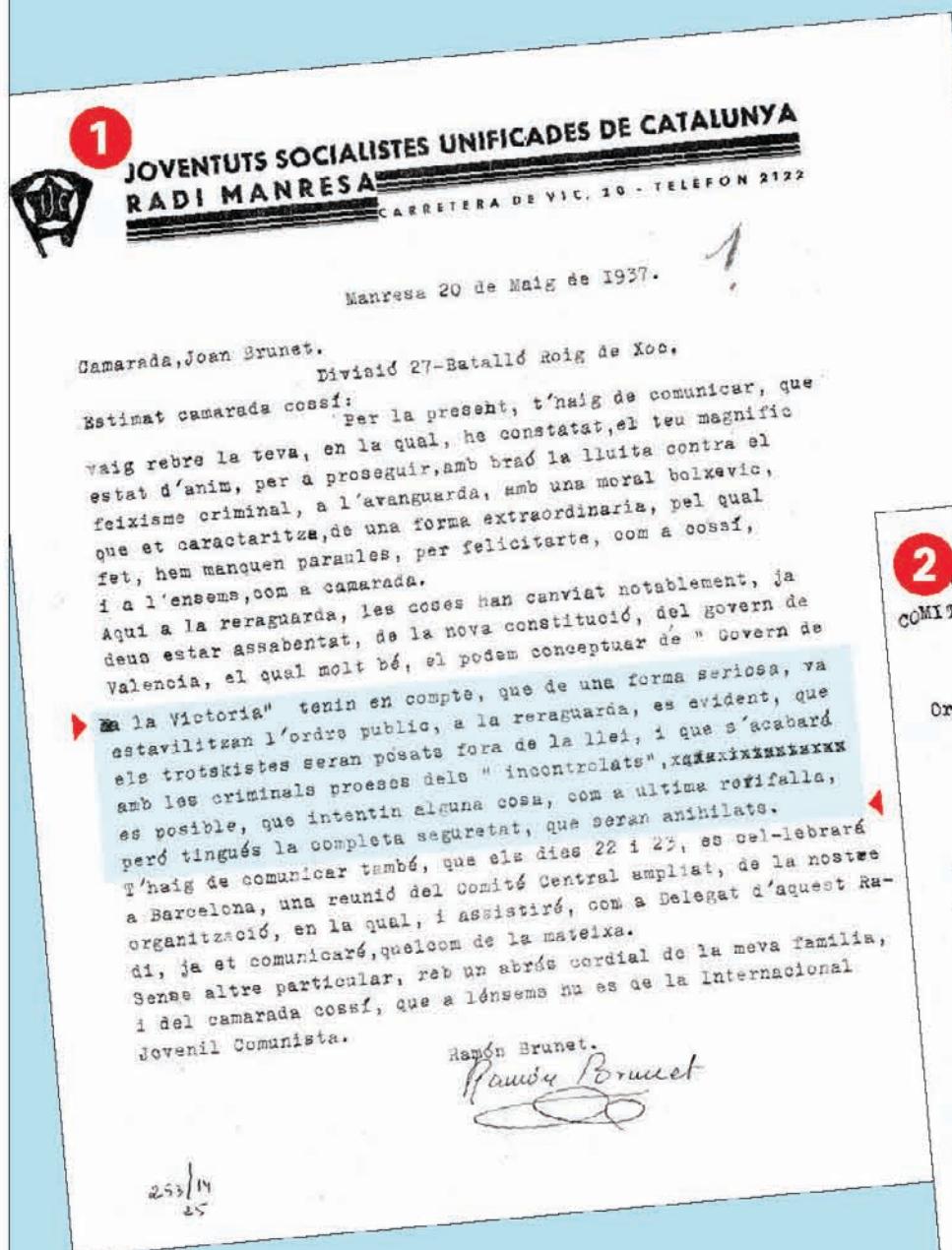
Després de vèncer la insurrecció militar del 19 de juliol del 1936, la Generalitat, totalment desbordada pels esdeveniments, va perdre el control de la situació, que va passar a les organitzacions obreres i, sobretot, a la CNT-FAI, aleshores el sindicat amb més força. L'esclat de la guerra i el protagonisme de les forces obreristes va fer possible que a Catalunya hi hagués una autèntica revolució social des dels primers dies.

El poder de la Generalitat i dels ajuntaments era gairebé inexistent. El 21 de juliol es va constituir el Comitè Central de Milícies Antifeixistes, que, durant dos mesos de desordres gravíssims, va ser el veritable centre de poder a Catalunya. La CNT-FAI va tenir el domini del comitè i del carrer els primers mesos de guerra, durant els quals cada població tenia el seu propi comitè local.

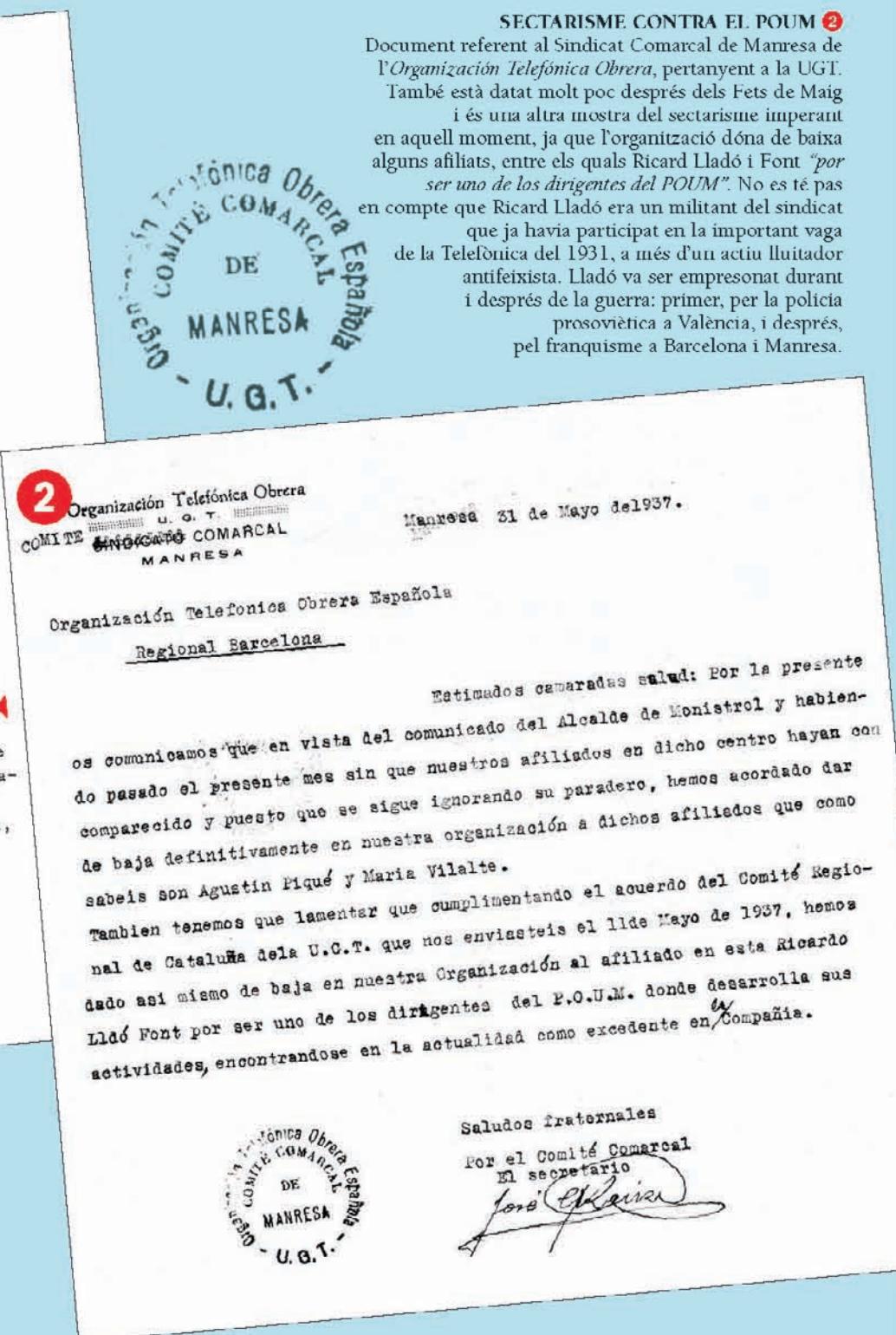
El 22 de juliol del 1936 es fundà el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) a partir de la fusió de diversos grups socialistes i comunistes.

Els partits i les organitzacions dretanes van ser prohibides i perseguides, els seus locals i mitjans de comunicació, clausurats i/o confiscats per partits i sindicats revolucionaris, i els seus militants o simpatitzants, perseguits i represaliats i, fins i tot, assassinats. Igualment, fou perseguida qualsevol activitat de tipus religiós.

Per tal de reconduir la situació revolucionària i coordinar esforços de cara a guanyar la guerra, el setembre del 1936 es van formar sengles governs d'unitat entre les forces republicanes i obreres tant a la Generalitat, presidida per Lluís Companys, com a Madrid. Però les diferències entre aquestes forces eren cada cop més grans. Mentre que el bloc format per republicans i la major part de socialistes i comunistes era partidari de fer una política encaminada a guanyar la guerra, la CNT-FAI i el POUM defensaven l'affermament de la revolució a més de la victòria contra el bàndol franquista.

1 ELS TROTSKISTES "SERAN ANIHLATS"
Carta personal trobada a l'Arxiu de Salamanca del dirigent del PSUC manresà Ramon Brunet al seu cosí Joan, que estava destinat al front de guerra. Fou escrita poc després dels Fets de Maig. La carta en fa esment i assegura que "els trotskistes –en referència al POUM– seran posats fora de la llei" i seran "anihilats". Atesa la data, reflecteix prou bé el que realment va acabar succeint.

Els Fets de Maig i les seves conseqüències

El desembre del 1936, el Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), organització marxista no estalinista que dirigia Andreu Nin, va ser exclòs de la Generalitat per exigència del PSUC, partit comunista d'obediència estalinista, fundat el 22 juliol del mateix any. Al començament del 1937, les relacions entre la CNT i el PSUC-UGT van continuar empitjorant. Alhora, el POUM, enemic del PSUC, es va acostar a la CNT. El 3 de maig, les forces del PSUC i de la Generalitat van intentar ocupar l'edifici de Telefònica a Barcelona, que controlava la CNT des de l'inici de la guerra. Això va originar una autèntica batalla entre la CNT-FAI i el POUM, d'un costat, i el PSUC, UGT i ERC, de l'altre, que va costar més de quatre-cents morts i mil ferits en sis dies de lluita pel control de les comunicacions i de la iniciativa política i social a la rereguarda catalana.

Les conseqüències dels Fets de Maig van ser fulminants: el POUM,

acusat falsament de col·laborar amb els franquistes, va ser declarat il·legal. Els seus dirigents van ser detinguts i Andreu Nin fou segrestat i assassinat per elements comunistes vinculats a Stalin. La CNT va iniciar la seva pèrdua d'influència. En canvi, el PSUC es va convertir en la força política dominant a Catalunya.

Aquestes lluites internes van debilitar el bàndol republicà i van beneficiar el bàndol franquista de cara a la seva victòria final. A més, el govern central va aprofitar l'oportunitat per rebaixar l'autonomia de Catalunya. Aquesta tendència centralitzadora es va accentuar a partir de l'octubre del 1937, quan el govern de la República, presidit pel socialista Juan Negrín, es va establir a Barcelona. Des d'aquell moment, la major part de les competències de la Generalitat van ser assumides pel govern central. El final de la guerra i la imposició de la dictadura franquista van significar també la liquidació de la República i de la Generalitat.

PROPER CAPÍTOL: La CNT-FAI. Veurem el paper de la CNT-FAI durant la guerra i un informe absolutament inèdit, del cenetista Emilià Martínez i Espinosa sobre el projecte de construcció de la carretera de la Coma a Tuixén.